

Broj: 01-59/16-3
Podgorica, 05.04.2016. godine
MS/MS

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br.42/2011 i 32/2014.) i člana 40 Pravila o radu Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br.53/14.), nakon završenog postupka po pritužbi pritvorenog lica X.X., daje sljedeće

MIŠLJENJE

1. Uvod

X.X. je dana 22.12.2015. godine, Zaštitniku podnijela pritužbu na postupanje i rad službenica obezbjeđenja u Istražnom zatvoru u Podgorici.

2. Postupanje Zaštitnika

U pritužbi je navela da ima velike probleme i da je dobila teške batine od strane komandirica. Zatražila je posjetu Zaštitnika.

Tim povodom predstavnici Zaštitnika su posjetili imenovanu i u prostorijama gdje je smješteno pritvoreno lice razgovarali sa njom, povjerljivo i bez prisustva službenih i drugih lica.

Pritvoreno lice je između ostalog navela: da je državljanka Republike Srbije; da se udala i ima djecu u Crnoj Gori; da je zavisnik od cigareta; da ne može bez nikotina; da je već dvije nedjelje ne posjećuje niko od porodice; da je ostala bez cigareta; da su joj pozamlijvale cimerke cigarete; da kad je htjela da joj cimerka pozajmi cigarete zakucala na vrata tražeći od komandirica da joj dodaju cigarete; da ju je upitala komandirica W »Zašto kucaš na vrata«; da je odgovorila: »Oprostite bez cigara sam, a voljna je da mi pozajmi cimerka kutiju cigareta«; da je imala osjećaj da je ne sluša, već je čula kako joj kaže »Još jednom zakucaj na vrata i vidjećeš«; da je opet kucala tražeći šefa smjene; da je došla komandirica W sa komandirkom Y; da su joj na lijep način rekly », izađi iz sobe«; da su zatvorili vrata od sobe; da su je ispred kupatila u hodniku, tačnije pored stola koji stoji u hodniku udarale rukama govoreći »Evo ti cigare«; da se sagnula i pokrila glavu rukama; da su je uz to počupale za kosu da bi ustala i pribile je uza zid govoreći »Ustani, ustani «; da su je grubo ubacile u sobu i da im je govorila »Platićete mi za ovo, pozvaću ljudska prava«; da je razgovarala sa šefom smjene i načelnikom o

dogadjaju; da joj je kasnije komandirka Y rekla: » Isčupaću ti taj jezik; na šta je odgovorila da će zbog ovoga šta su uradili ostati bez posla«; da je 23.12.2015.godine, pregledao zatvorski doktor i konstatovao povrede.

Obavljeni su razgovori sa svim zatečenim pritvorenicama koje su jednoglasno izjavile da nijesu ništa toga dana čule i da su službenice Istražnog zatvora jako korektne i profesionalne u svom poslu. Zbog načina na koji su to saopštile predstavnicii Instiucije Zaštitnika su stekli utisak da su izjave iskrene i bez uticalja bilo koga na to što će reći tim povodom ili straha od reakcije službenih lica.

Nadalje, obavljen je razgovor sa načelnikom Istražnog zatvora QQ, koji je između ostalog naveo, da navedeno lice ima češće nikotinske krize i da su je službenice obezbjeđenja od ranije upozoravale da ne lupa na vrata, već da se obraća molbama kad ima kakve potrebe.

Takođe izvršen je uvid u:

- prijavu zbog disciplinskog prestupa ZIKS-a Istražnog zatvora IZ-DR/170 od 23.12.2015.godine za pritvoreno lice X.X, zbog toga što je dana 22.12.2015. godine izvršila disciplinski prestup iz člana 53.stav 2 Kućnog reda na način što je »vrijeđala, klevetala i nepristojno se ponašala«, za koji je donešeno rješenje ZIKS-a IZ –DR/170/2 od 23.12.2015.godine kojim joj je za disciplinski prestup izrečena disciplinska kazna izdvajanje u samicu u trajanju od 7 dana (osamljenje je bilo odloženo zbog nedostatka smještajnog kapaciteta);
- Izvještaj ljekara specijaliste od 23.12.2015.godine (sledeći dan od događaja) u kome je konstatovano da u predijelu glave nema deformiteta, osim kod lijevog uha koje je blago hiperemično i natečeno.
- Izjave pritvorenih lica X.A, X.B, XC, X.D,X.E,X.F,X.G,X.H,X.J,X.K u kojima su navele da ništa nijesu čule niti vidjele da je neko »udarao,maltretirao« pritvoricu X.X.
- Takođe, cimerke iz prostorije u kojoj boravi imenovana jednoglasno i istovjetno su izjavile da je dana 22.12.2015.godine u 15^{15h}, X.X. lupala na vrata komandiricama i tražila da joj daju cigarete; da je nakon toga ponovo lupala i tražila šefa smjene; da to stalno radi u svakoj smjeni po dva do tri puta; da ih uznemirava ne mogu da spavaju od njene nervoze bez cigareta; da zaključavaju kasete jer krade i da su je čak pojedine pritvorenice uhvatile da krade cigarete.
- Izjave starijih zatvorskih policajki YY i WW od 23.12.2015.godine u kojima navode da su po naređenju zapovjednika zatvorske policije QA povodom događaja od 22.12.2015.godine, a u vezi sa pritvorenim licem X.X. sačinile službenu zabilješku u kojoj izričito tvrde da nije bilo upotrebe nikakvih sredstava prinude; da su je danima opominjale zbog lupanja na vrata; da je stalno tražila cigarete i tablete iako uredno pije propisanu terapiju; da su je toga dana u 15^{15h}, izvele u kancelariju da napiše izjavu u vezi sa svojim nedoličnim ponašanjem jer je uporno histerisala kako su joj uskraćena ljudska prava; prijetila im kako će vidjeti; kako neće nositi uniformu i na kraju su navele da joj je izjava sračunata, neistinita i sa ciljem da im nanese štetu.

3. Utvrđene činjenice

Nakon obavljenih razgovora, uvida u dokumentaciju utvrđeno je sljedeće:

da se pritvoreno lice, X.X., nalazi u ženskom odjeljenju Istražnog zatvora;

- da je dana 22.12.2015.godine, više puta lupala na vrata da bi se obratila službenicama obezbjeđenja tražeći od njih da joj cimerka iz druge sobe pozajmi cigarete;
- da su je službenice obezbjeđenja upozorile da to ne smije da radi;
- da je nakon upozorenja nastavila sa lupanjem i tražila da razgovara sa šefom smjene;
- da su je službenice obezbjeđenja izvele iz sobe i naložile joj da napiše izjavu zbog nepristojnog ponašanja, vrijeđanja i klevetanja;
- da je dana 22.12.2015.godine počinila teži disciplinski prestup - vrijeđanje, klevetanje i nepristojno ponašanje prema bilo kom licu iz člana člana 53.stav 2 Kućnog reda;
- da joj je za disciplinski prestup izrečena disciplinska kazna upućivanje u samicu u trajanju od 7 dana;
- da su zatvorenice koje su sa njom u prostoriji, pojedinačno istovjetno izjavile da pritvorenica uporno lupa na vrata i histeriše svaki dan, tražeći cigarete i da je sa njom nemoguće biti u prostoriji;
- da su ostale pritvorenice iz drugih prostorija u svojim izjavama navele da ništa nijesu čule ni vidjele toga dana i da su službenice obezbjeđenja korektne i profesionalne;
- da je pritvoreno lice, pregledano 23.12.2015.godine (dan kasnije) od strane zatvorskog doktora i da je u izvještaju ljekara specijaliste navedeno da ne postoje veće promjene u predjelu glave.

4. Relevantno pravo

a) Domaće pravo

Ustavom Crne Gore („Službeni list CG„ broj 1/2007 i 38/13) utvrđeno je:

»Svako je obavezan da poštuje prava drugih. (član 6)

Jemči se dostojanstvo i sigurnost čovjeka.

Jemči se nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta čovjeka, njegove privatnosti i ličnih prava.

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju

.[...]« (član 28)

Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda („Službeni list CG„ broj 42/11 i 32/14) određuje:

»Zaštitnik/ca, zamjenik/ca, kao i glavni/a savjetnik/ca Zaštitnika/ce i savjetnik/ca Zaštitnika/ce koga /koju Zaštitnik/ca ovlasti, ima pravo da:

- bez najave, izvrši pregled prostorija u organima, organizacijama, ustanovama i drugim mjestima gdje se nalazi ili se može nalaziti lice lišeno slobode;
- bez prethodne najave i odobrenja, posjeti lice lišeno slobode i provjeri poštovanje njegovih prava;
- bez prisustva službenog ili drugog lica, lično ili preko prevodioca, razgovara sa licem lišenim slobode, kao i sa drugim licem za koje smatra da može da pruži potrebne informacije. (član 24)

b) Medjunarodno pravo

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima

»Prema svim licima lišenim slobode postupat će se čovječno i s poštovanjem, zbog urođenog dostojanstva ljudskog bića.«(član 10 stav 1).

Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

»Niko ne može biti podvrgnut mučenju, ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju« (član 3).

Preporuka Rec(2006)2 Komiteta ministara državama članicama u vezi sa evropskim zatvorskim pravilima

»Prema svim licima lišenim slobode postupa se uz poštovanje njihovih ljudskih prava.

Ograničenja za lica lišena slobode treba da budu minimalna neophodna i srazmjerna legitimnom cilju zbog kog su nametnuta.

Život u zatvoru treba da bude što je moguće približnije pozitivnim aspektima života u zajednici.

Pored posebnih odredbi u ovim pravilima koje se odnose na žene zatvorenike, zatvorska uprava treba da obrati posebnu pažnju na fizičke, stručne, društvene i psihološke potrebe žena, kada donosi bilo koju odluku koja se tiče bilo kog aspekta njihovog boravka u zatvoru.«

4. Zaključna ocjena

Na osnovu ispitnog postupka i utvrđenih relevantnih činjenica, proizilazi da su službenice obezbjeđenja preduzele preventivne mjere i više puta opomenule podnositeljku pritužbe da prestane sa nepristojnim ponašanjem, u cilju zaštite reda i mira i otklanjanja buke koju je stvarala lupanjem na vrata.

Međutim i nakon više opomena, imenovana se oglušila na upozorenja i nastavila sa čestim lupanjem na vrata, što su potvrdile ostale pritvorenice u datim izjavama, a i sama podnositeljka pritužbe. Nakon neodobravanja i neudovoljavanja njenom zahtjevu (u vezi sa pozajmicom cigareta od pritvorenih lica iz druge sobe), uslijedilo je neprimjereno ponašanje i obraćanje prema službenicama.

Članom 50. Pravilnika o bližem načinu izvršavanja pritvora propisano je da su pritvorena lica dužna da se pristojno ponašaju prema službenicima obezbjeđenja i drugim službenim licima, a u međusobnom obraćanju da se poštuju.

Sva zatečena pritvorena lica (njih 11) su opisale rad i komunikaciju službenica obezbjeđenja kao korektan, profesionalan sa izraženom dozom primjerenosti i humanosti, a navode podnositeljke pritužbe kao izmišljene, netačne, prouzrokovane »nikotinskom krizom«.

Takođe, u izvještaju zatvorskog ljekara nije evidentirano postojanje vidljivih povreda niti bilo kakvih povreda koje bi ukazale na eventualnu torturu.

Imajući u vidu sve okolnosti slučaja, pribavljene dokaze i utvrđene činjenice, Zaštitnik nije utvrdio povrede prava podnositeljke pritužbe, na koje se u pritužbi ukazuje.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Zdenka Perović

Dostaviti:
- Podnosiocu pritužbe
- ZIKS-u